

Ο Νίκος Καζαντζάκης το 1945 στα Χανιά

» ως μέλος της Επιτροπής Διαπιστώσεως Ωμοτήτων Κρήτης (Μέρος 2ο)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

εκπαιδευτικός Δ.Ε. negreponte2004@yahoo.gr

Σύμφωνα με τη μαρτυρία του Κώστα Κουτουλάκη ο πρώτος μαρτυρικός τόπος που επισκέφτηκε η Κ.Ε.Δ.Ω.Κ. ήταν η Κάντανος¹: «Τόσο τον αναστάτωσε τον Καζαντζάκη, που το βράδυ δεν του 'κανε όρεξη να φάει. Ιδιαίτερα του 'καμε εντύπωση η πρώτη ξύλινη επιγραφή, που φτιάξανε οι Γερμανοί, που με κατάλληλο τρόπο μπόρεσα να την ξετυρώσω και να τη φωτογραφίσω και αναφέρεται, πως για την εξόντωση των αλεξιπτωτιστών, λάβανε μέρος γυναίκες και άντρες. Στην άλλη, την πέτρινη, που στήσανε αργότερα, δε κάμανε λόγο για τις γυναίκες».

Την προηγούμενη ημέρα (02 Ιουνίου 1941) είχε προηγηθεί η εκτέλεση όλων των αμάχων ανδρών στο Κοντομαρί Χανίων. Αυτά ήταν τα σκληρά αντίποινα των Γερμανών Ναζί για να τιμωρήσουν τον τοπικό πληθυσμό για τη μαζική του αντίσταση και τον ηρωισμό που επέδειξε στη μάχη της Κρήτης, παίρνοντας μία φρικιαστική και κτηνώδη εκδίκηση.

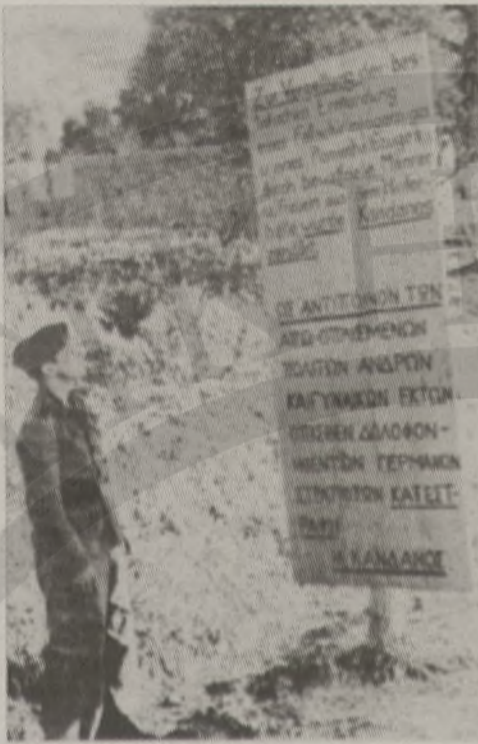
Οι ναζιστικές δυνάμεις συγκέντρωσαν όλους τους κατοίκους, συνέλαβαν 25 άνδρες, ηλικίας από 18 έως 50 ετών και τους εκτέλεσαν εν ψυχρώ, αφήνοντας να ζήσουν μονάχα οι ηλικιωμένοι.

Το έγκλημα πολέμου στο Κοντομαρί κατέγραψε με τον φωτογραφικό φακό του ο Γερμανός υπολοχαγός Franz - Peter Weixler, ο οποίος υπηρετούσε ως ανταποκριτής προπαγάνδας για τη Wehrmacht. Αργότερα το ίδιο έτος απομακρύνθηκε από τη θέση του για "πολιτικούς λόγους" και μάλιστα κατηγορήθηκε για εσχάτη προδοσία, λόγω διαρροής των συγκριμένων φωτογραφιών.

Ο επικεφαλής της μονάδας των εκτελεστών - αλεξιπτωτιστών Horst Trebes τιμήθηκε με τον Σταυρό του Ιππότη του ναζιστικού καθεστώτος για την επιχείρηση στην Κρήτη. Σκοτώθηκε το 1944 σε πολεμική επιχείρηση στη Νορμανδία².

Συγκλονιστική είναι η μαρτυρία του Franz Peter Weixler για την εκτέλεση των αμάχων στο Κοντομαρί³ που μπορεί να μην την είχε υπόψη της τότε η Κ.Ε.Δ.Ω.Κ., μα αξίζει σ' αυτό το σημείο να τη μνημονεύσουμε:

«Την 1η ή 2α Ιουνίου 1941, βρισκόμουν στο μέρος που είχαμε στρατοπεδεύσει, στην πρωτεύουσα της Κρήτης, τα Χανιά, όταν ένας αξιωματικός με πλησίασε και μου είπε πως εκείνο το απόγευμα επρόκειτο να δω κάτι πολύ ενδιαφέρον. Σε απάντηση της ερώτησής μου, μου είπε ότι ένα τιμωρητικό απόσπασμα επρόκειτο να σταλεί εναντίον διαφόρων χωριών, διότι είχαν βρεθεί κατακρεουργημένα πτώματα γερμανών αξιωματικών. Η ανώτατη διοίκηση της Λουφτβάφε είχε πληροφορηθεί το γεγονός αρκετές μέρες πριν και ο Γκαίριγκ είχε δώσει διαταγή να ληφθούν τα αυστηρότερα μέτρα, όπως η εκτέλεση αντρικού πληθυσμού μεταξύ 18 και 50 ετών. Είπα στον νεαρό αξιωματικό και στον λοχαγό Gericken, ότι δεν είχα δει κανένα πτώμα σφαγιασμένου αλεξιπτωτιστή, είχα δει όμως πολλά πτώματα συντρόφων, των οποίων τα πρόσωπα είχαν αρχίσει να αποσυντίθενται από την τροπική ζέση. Κατόπιν πήγα να δω τον ταγματάρχη Stenzler, ο οποίος μου

Η πινακίδα που τοποθέτησαν οι Γερμανοί στην είσοδο του μαρτυρικού χωριού για να δικαιολογήσουν τη σφαγή των αμάχων αναφέρει: «ως αντίποινων των από οπλισμένων πολιτών ανδρών και γυναικών εκ των όπισθεν δολοφονηθέντων Γερμανών στρατιωτών κατεστράφη η Κάντανος».

είπε ότι μία αποστολή του Γερμανικού Υπουργείου Εξωτερικών είχε αναχωρήσει από το Βερολίνο την προηγούμενη μέρα, προκειμένου να διεξαγάγει έρευνα αναφορικά με τη φερόμενη σφαγή των αλεξιπτωτιστών. Είπα στον Stenzler ότι κατά τις πρώτες μέρες της μάχης είχα δει γύπες να τρώνε τα πτώματα των συντρόφων μας. Υπενθύμισα στον ταγματάρχη ότι είχαμε δει αμέτρητα πτώματα συντρόφων μας σε ημι-αποσύνθεση, αλλά ποτέ κάποιον να σκοτώνει ή να σφάζει και συμπλήρωσα επίσης ότι θεωρούσα την εκτέλεση της διαταγής του Γκαίριγκ στυγνό έγκλημα. Ικέτευα τον ταγματάρχη Stenzler να μη στείλει το τιμωρητικό απόσπασμα και όταν εκείνος μου διευκρίνησε ότι δεν είναι δική μου δουλειά, πήγα να δω τον υπολοχαγό Trebes, ο οποίος εκείνη την ώρα έβγαζε λόγο σε μια ομάδα 30 περίπου αντρών, εξηγώντας τους «πόσο σημαντικό ήταν να εκτελεστεί η πράξη όσο το δυνατόν γρηγορότερα, ως αντίποινα για τους συντρόφους μας που είχαν δολοφονηθεί». Η τιμωρητική αποστολή αποτελείτο από τον υπολοχαγό Trebes, έναν άλλον υπολοχαγό, έναν διερμηνέα, δύο λοχιές και περίπου 25 αλεξιπτωτιστές του 2ου Τάγματος. Ως φωτογράφος της μεραρχίας μου, μου επιτράπηκε να συνοδεύσω αυτή την αποστολή. Κοντά στο χωριό Μάλεμε, σταματήσαμε και ο Trebes μας έδειξε αρκετά πτώματα στρατιωτών, προφανώς σε στάδιο αποσύνθεσης. Υποκινούσε το μίσος των αντρών εναντίον του πληθυσμού. Συνεχίσαμε την πορεία μας για το χωριό Κοντομαρί. Οι άντρες βγήκαν από τ' αυτοκίνητα και όρμησαν στα σπίτια της μικρής κοινότητας. Εβγαλαν όλους τους κατοίκους από τα σπίτια τους - άντρες, γυναίκες, παιδιά - και τους συγκέντρωσαν στη μικρή πλατεία. Στο μεταξύ, σε ένα σπίτι βρέθηκε το σακάκι ενός αλεξιπτωτιστή με μια τρύπα από σφαίρα στην πλάτη. Ο Trebes,

Τα ερείπια της Κανδάνου.

αφού το εξέτασε, έδωσε εντολή να κάψουν το σπίτι. Ένας άντρας παραδέχτηκε ότι είχε σκοτώσει γερμανό αλεξιπτωτιστή, αλλά δεν ήταν δυνατόν να καταδικάσουμε κανέναν από τους άλλους για εγκλήματα ή λαφυραγωγία και ως εκ τούτου πρότεινα στον Trebes να μην προβεί στην εκτέλεση του σχεδίου και να μας δώσει εντολή να επιστρέψουμε παίρνοντας εκείνον τον άντρα μαζί μας. Όμως εκείνος ξεχώρισε όλους τους άντρες από το πλήθος και διέλυσε στις γυναίκες -μέσω του διερμηνέα- ότι θα τους εκτελέσουν και ότι πρέπει να τους θάψουν μέσα σε δύο ώρες. Όταν ο Trebes γύρισε την πλάτη του για μερικά λεπτά κατάφερα να διευκολύνω εννέα άντρες να δραπέτεύσουν. Κατόπιν ο Trebes έβαλε τους άντρες να σχηματίσουν ένα ημικύκλιο, έδωσε τη διαταγή του πυροβολισμού και σε περίπου δεκαπέντε δευερόλεπτα όλα είχαν τελειώσει».

Αλεξιπτωτιστής των Ναζί δίνει τη χαρακτηριστική βολή στους 23 εκτελεσμένους άμαχους στο Κοντομαρί Χανίων (02 Ιουνίου 1941 - Φωτογραφία του Franz Peter Weixler)

Φωτογραφίες του Franz Peter Weixler (πολεμικός ανταποκριτής της Βέρμαχτ) από την πρώτη εν ψυχρώ εκτέλεση 23 αμάχων στην κατεχόμενη, από τους Ναζί, Ευρώπη με προσωπική διαταγή του Γκαίριγκ που σημειώθηκε στις 02 Ιουνίου 1941 στο Κοντομαρί Χανίων.

Αύριο Τετάρτη, 23/10/2013: Το ολοκαύτωμα στον Κακόπετρο (24 Μαΐου 1941).

1. Το ολοκαύτωμα της Καντάνου, επαρχίας Σελίνου Ν. Χανίων (03 Ιούνη 1941): Οι κάτοικοι της Καντάνου, των γύρω χωριών, αλλά και πολλοί από όλη την επαρχία Σελίνου, αν και ήξεραν ποιά θα ήταν το τίμημα που θα πλήρωναν, αποφάσισαν να αντισταθούν στην επέλαση των Ναζί. Με λίγα και ακατάλληλα όπλα (λόγω του αποηλισμού της Κρήτης από την δικτατορία του Μεταξά) αμύνθηκαν μαχόμενοι στις 23 Μάη 1941 στα Φλώρια και στις 24 και 25 Μάη 1941 πιο οργανωμένα με περισσότερες δυνάμεις στο φαράγγι Καντάνου. Ο αγώνας ήταν άνισος, οι απώλειες για τους

Ναζί μεγάλες. Παρά την ψυχική τους δύναμη και τόλμη οι αγωνιστές, αποσύρθηκαν στα βουνά στις 25 Μάη και οι Γερμανοί Ναζί διήλθαν από την Κάντανο και έφτασαν στην Παλαιόχωρα. Πολύ σύντομα όμως επέστρεψαν για να εκδικηθούν. Στις 03 Ιούνη 1941 οι Ναζί έκαψαν και ισοπέδωσαν την Κάντανο. Εκτέλεσαν τους περίπου 180 κατοίκους του χωριού, ενώ πυρπόλησαν όλα τα σπίτια κι έσφαξαν ακόμα και τα ζώα τους.

2. Βλ. tvxsteam, Επέτειος της σφαγής στο χωριό Κοντομαρί Χανίων από τις δυνάμεις του Άξονα, <http://tvxs.gr>, 02 Ιουν 2011.

3. Ο Franz Peter Weixler ήταν ο πολεμικός ανταποκριτής της Βέρμαχτ, (ανταποκριτής προπαγάνδας), που φωτογράφησε την εκτέλεση. Μετά το τέλος του πολέμου έγραψε τη μαρτυρία του κατά του Γκαίριγκ, που χρησιμοποιήθηκε στη Δίκη της Νυρεμβέργης (βλ. Χριστίνα Λούπα, Δείτε καρέ - καρέ τη σφαγή στο Κοντομαρί Χανίων από τους Γερμανούς - Η ιστορία του Franz Peter Weixler, στο <http://tvxs.gr>, 01 Οκτ 2011).